

7.11.2005

1(4)

ANSIONALENTUMAAN PERUSTUVAT OSAELÄKKEET

Tällä kiertokirjeellä kumotaan kiertokirje 3/91, josta edelleen sovellettavat muut osat on siirretty tähän kiertokirjeeseen. Tapaturmalautakunta on antanut viime aikoina muutamia päätöksiä, joissa se on linjannut uutta menettelyä nimenomaan ansionalentuman teknisessä määrittämisessä. Tämän vuoksi korvauslautakunta antaa asiassa uudet ohjeet.

1. Tapaturmaeläkkeen määrittäminen

Oikeus tapaturmaeläkkeeseen syntyy, jos vahingoittuneen työkyvyn voidaan arvioida alentuneen tapaturmavamman tai ammattitaudin johdosta vähintään 10 prosenttia. Työkyvyn alentuman määrittäminen perustuu lääketieteellisen näytön lisäksi työansioiden alentumaan. Työansioiden alentuminen puolestaan määritellään laskennallisesti vertaamalla uuden työn ansioita vahingoittuneen ansionmenetyskorvauksen perusteena olevaan vuosityöansion.

Jos työkyvyn alentumaa ei voida määrittää laskennallisesti, se arvioidaan ottaen huomioon vahingoittuneen jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista häneltä voidaan kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. Lopputuloksena on arvio siitä, kuinka monta prosenttia entisestä ansiotasostaan vahingoittuneen katsotaan jäljellä olevalla työkyvyllään pystyvän ansaitsemaan.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on antanut kiertokirjeessä "Osaeläkkeet ja ansionalentumalaskelmat" 3/91, ohjeet ansionalentuman teknisestä määrittämisestä. Lisäksi korvauslautakunta on antanut ohjeet ammatilliseen kuntoutukseen liittyvistä ansiovertailuista, kiertokirje 2/98 sekä täydennystä em. kiertokirjeeseen kiertokirjeellä 6/98. Korvauslautakunnan kiertokirje 2/91 koskee työkyvyn alentuman arviointia ja päätöksen perustelemista.

2. Ansionalentuman laskeminen, kun kyseessä omat ansiot

Kun vahingoittunut on palannut tapaturman sattumisen tai ammattitaudin toteamisen jälkeen takaisin työelämään muuttunein ansioin, on selvítettävä, onko ansioissa tapahtunut korvaukseen oikeuttavaa alentumaa.

Ansionalentuma oikeuttaa korvaukseen, jos syy-yhteys vammaan tai ammattitautiin on olemassa, ja jos alentuma on vähintään 10 %. Lisäksi edellytetään, että alentuma on vähintään tapaturmavakuutuslaissa säädetyn vuosityöansion vähimmäismäärän kahdeskymmenesosa.

Vahingoittuneen ansiot työhön paluun jälkeen selvitetään samalla tarkkuudella kuin vuosityöansiota määrättäessä. Näin ollen myös palkankorotukset, palkattomat pois-saolot ja lomaraha sekä niiden vaikutus vuositasolla on otettava huomioon.

Kiertokirjeen 3/91 kumottava ohje

Nyt kumottavan ohjeen mukaan palkankorotusta ei laskettu mukaan taannehtivasti ajalta korotusajankohdasta taaksepäin. Näin palkankorotuksesta otettiin huomioon siis vain se osuus, mikä todellisuudessa oli kyseiseen ansiojaksoon sisältynyt. Menettelyä pidettiin käytännön korvaustoiminnassa yksinkertaisena, ja se oli myös vahingoittuneelle edullinen. Vain niissä tapauksissa, joissa korotus oli puhtaasti henkilökohtainen, ei siis pelkkä yleiskorotus, korotus otettiin huomioon kokonaisuudessaan.

Ansionalentumalaskelmassa vertailuna käytettävä vuosityöansio nostettiin indeksillä sen vuoden tasoon, josta uuden työn ansiot alkoivat, riippumatta siitä, mihin aikaan kalenterivuodessa tämä ajanjako osui ja miltä ajalta tapaturmaeläke tuli tämän ansiovertailun perusteella maksettavaksi.

Esim. 1

A vahingoittui työtapaturmassa v. 2002. Hänen vuosityöansionsa on 23.580 e. A:n ansiot 1.2.2004 - 31.1.2005 ovat 19.818,58 e. Ajanjaksoon sisältyi palkankorotus, 0,39 e/h. Tapaturmaeläkettä maksettiin näillä tiedoilla 1.2.2005 alkaen. Ansionalentumalaskelmassa palkankorotusta ei otettu huomioon, vaan ansionalentuma määräytyi vertaamalla kokonaisansioita, 19.818,58 e, vuoden 2004 tasoon indeksillä korotettuun vuosityöansioon.

Vuosityöansio v. 2004 indeksiin korotettuna	24.693,56 e
Uuden työn ansiot	19.818,58 e
Ansion alentuma	4.874,98
	19,74 %

jonka mukainen työkyvyn alentuma on 20 %.

Uusi ohje

Tapaturmalautakunnan antamien päätösten mukaan vertailuperusteena käytettävä vuosityöansio korotetaan indeksillä sen vuoden tasoon, jolta tapaturmaeläkettä tullaan kyseisellä päätöksellä maksamaan.

Jotta vertailussa käytettävä vuosityöansio ja uuden työn ansiot olisivat samassa tasossa, on uuden työn ansioissa perusteltua ottaa aikaisemmasta ohjeesta poiketen palkankorotukset myös taannehtivasti huomioon ansionalentumaa määrättäessä. Palkankorotusten vaikutus lasketaan siis samoin kuin vuosityöansiota määrättäessä.

Esim. 2.

Edellä olevassa esimerkissä palkankorotuksen vaikutus on 131,82 e, joten uuden työn ansiot ovat vuositasolla yhteensä 19.950,40 e.

Vertailua tehtäessä vuosityöansio korotetaan indeksillä vuoden 2005 tasoon, koska korvausjakso alkaa vuoden 2005 puolella.

Vuosityöansio v. 2005 indeksiin korotettuna	25.384,98 e
Uuden työn ansiot	19.950,40 e
Ansion alentuma	5.434,58
	21,40 %

jonka mukainen työkyvyn alentuma on 20 %.

Koska ansiotiedot on selvitettävä samalla tarkkuudella kuin vuosityöansion perusteena olevat tiedot, ajanjaksoon sisältyvät palkankorotukset ja palkattomat jaksot on selvitettävä. Lisäksi on tärkeätä selvittää myös, sisältyykö ilmoitettuihin ajanjakson ansioihin jotain sellaista poikkeuksellista suoritusta, jonka vaikutus laskelmassa tulisi eliminoida (esim. kertaluontoinen bonus).

3. Ansionalentuman laskeminen kuntoutuksen jälkeisissä ansiovertailuissa

Edellä kerrotulla muutoksella ei ole vaikutusta ansionalentuman laskemiseen silloin, kun uuden työn ansiot perustuvat työ-, virka- tai toimiehtosopimukseen. On kuitenkin huomattava, että vertailua tehtäessä on selvitettävä voimassaolevan sopimuksen mukainen alkupalkka sinä ajankohtana, josta alkaen oikeus tapaturmaeläkkeeseen on ratkaistavana.

Esim. 3.

Vahingoittunut on päättänyt opiskelunsa 30.9.2004. Koska hän ei ole työllistynyt, hänelle on maksettu 100 %:n työkyvyn alentuman mukaisesti tapaturmaeläkettä työllistymisajan korvauksena 31.3.2005 saakka. Opiskelualaa vastaavan työehtosopimuksen palkkataulukot ovat voimassa 1.3.2004 ja 1.3.2005 alkaen.

Vertailussa käytetään 1.3.2005 voimaan tullutta palkkataulukkoa, ja vuosityöansio korotetaan vuoden 2005 tasoon.

4. Ansionalentumaa koskevat tapaturmaeläkepäätökset

Osaeläkepäätöksen antamiseen tarvittavien ansiotietojen on oltava riittävän pitkältä ajanjaksolta, jotta ratkaisu vastaisi mahdollisimman hyvin todellista ansionmenetystä. Työstä ja toimialasta riippuen ansioiden tulisi olla vähintään kolmelta kuukaudelta. Mikäli kuitenkin työhön sisältyy erilaisia lisiä, ylitoita tai työaika vaihtelee, mutta ansionalentumaa selvästi jää, on perusteltua maksaa tapaturmaeläke alkuvaiheessa ennakkona, ja antaa päätös vasta puolen vuoden ansiotietojen perusteella.

Kun päätös annetaan, se tulisi antaa vähintään puoleksi vuodeksi eteenpäin. Toimialasta riippuen, samoin kuin kuntoutuksen jälkeen teoreettiseen valmistuspalkkaan perustuvien tapaturmaeläkepäätösten korvausjakso voi olla edellä mainittua pidempikin. Tällöin päätöksessä on velvoitettava vahingoittunut ilmoittamaan olennaisista muutoksista ansioissaan ja/tai työllistymisestään.

Ansioden seurannasta on annettu ohjeita korvauslautakunnan kiertokirjeessä 2/1998.

Päätökset on perusteltava huolellisesti. Perustelemiseen liittyvää ohjeistusta on korvauslautakunnan kiertokirjeissä 2/91 ja 3/2003.

TAPATURMA-ASIAIN KORVAUSLAUTAKUNTA

Jaakko Hannula
puheenjohtaja